

Obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Valentina Inzka na sastanku Europske narodne stranke Panel diskusija “Odgovornosti EU u regionu”

Prilika koju ne smijemo propustiti

Dame i gospodo,

Vjerujem da dolazi do približavanja mišljenja kreatora politike – kako u Briselu, državama članicama EU, tako i regionu – o tome kako učiniti političke i financijske investicije EU u Jugoistočnoj Europi što je moguće efikasnijim i korisnijim.

U različitim fazama i različitim brzinama – često sa različitim stepenom entuzijazma i različitim nivoom trenutnog uspjeha – vlade su koristile proces Stabilizacije i pridruživanja i proces pristupanja u EU kao sredstvo za prevazilaženje većih prepreka.

U nekim zemljama ovaj pristup je bio dovoljan. Domaći faktori,

u političkim strankama ili civilnom društvu, imali su dovoljno kapaciteta da iskoriste pomoć EU i provedu potrebne reforme. U Bosni i Hercegovini, i nekim drugim zemljama Zapadnog Balkana, situacija je drugačija i EU treba prilagoditi svoje politike na terenu.

U Bosni i Hercegovini, zbog specifičnih povijesnih i političkih okolnosti, Proces stabilizacije i pridruživanja nije još polučio rezultate koje bismo svi željeli vidjeti. Bosna i Hercegovina JESTE napravila pomake prema članstvu u EU, ali suštinski politički problemi u zemlji i dalje ostaju isti. EU do sada nije uspjela promijeniti ovu dinamiku i to je pitanje koje EU treba ozbiljno razmotriti jer ne želimo uvoziti nove probleme u Europsku uniju.

U tom pogledu, htio bih naglasiti dvije stvari:

- prvo, prepreke daljnjim pomacima u Bosni i Hercegovini *mogu* se eliminirati – međutim, trebat će nam drugačiji i proaktivniji pristup od strane EU ako želimo da se ovo ostvari. Standardni Proces stabilizacije i pridruživanja neće funkcionirati u Bosni i Hercegovini. Potrebno nam je ojačano prisustvo i politika EU, a ojačano prisustvo EU koje se trenutno priprema može preuzeti vodeću ulogu da osigura da do ovoga dođe;
- drugo, prevazilaženje zastoja u Bosni i Hercegovini pomoći će da se digne blokada koja utiče na napredak regiona kao cjeline.

Drugim riječima, mi u Europskoj uniji suočavamo se sa posebnim izazovom u Bosni i Hercegovini. Prema tome, potrebna su nam i sredstva za suočavanje sa tim izazovom.

A kada budemo prevazišli ovaj izazov, građani Bosne i Hercegovine i građani Europe imat će koristi od toga.

Proaktivan i dinamičan stav

Značajan nivo koordinacije aktivnosti EU je već ostvaren na terenu u Bosni i Hercegovini, ali osnovna organizaciona struktura – sa Uredom specijalnog predstavnika EU i Delegacijom Evropske unije koji funkcioniraju pod mandatima koji se nadopunjuju, ali koji su zasebni, i sa dvojnomo funkcijom specijalnog predstavnika Evropske unije koji je i visoki predstavnik – često je imala tendenciju da učini nedovoljno jasnim fokus kao i umanjiti učinkovitost nastojanja EU.

Sa novom organizacionom strukturom o kojoj sada razgovaraju države članice EU – sa Delegacijom EU i specijalnim predstavnikom EU pod jednim krovom i pod istom funkcijom – siguran sam da možemo ostvariti bolji fokus i bolje rezultate.

Sa ovim možemo donijeti novi pristup nekim duboko ukorijenjenim problemima.

Ova promjena stvara pravu šansu da nakon dugog perioda izrazito sporog napretka, Proces stabilizacije i pridruživanja u Bosni i Hercegovini ponovno počne i učini da funkcioniira na mnogo bolji način. EU mora razmotriti šta najbolje funkcioniira u zemljama sa dosta problema, kao što je Bosna i Hercegovina, i ne bismo trebali primjenjivati naše standardne strategije koje su možda negdje drugdje dale dobre rezultate, ali koje neće funkcionirati u kontekstu Zapadnog Balkana.

Postoje snažni razlozi da EU usvoji proaktivnu i dinamičnu strategiju.

Ostvaren je veliki napredak u različitim dijelovima regiona, a mjestima na kojima se nailazi na posebne poteškoće trebalo bi pristupiti na ciljan način tako da region kao cjelina ne zaostaje.

U Bosni i Hercegovini reorganizacija resursa Evropske unije kako bi se odrazile težnje Lisabonskog ugovora te operativna struktura Službe vanjskih poslova će, po samoj njihovoj prirodi, pomoći da se prisustvo EU učini efikasnijim.

Ono što *također* moramo uraditi jeste osigurati da racionalnije organizirani ured ima instrumente koji će mu omogućiti da pruži odlučujući doprinos okončanju opstrukcija koje su posljednjih godina zaustavile napredovanje Bosne i Hercegovine na putu euroatlantskih integracija.

Želim naglasiti da snažan ured EU ne znači da će EU preuzeti teške zadatke koje bi bh. akteri trebali sami rješavati.

Naprotiv, u Bosni i Hercegovini je došlo do naglog porasta energije i opredijeljenosti među narodom, ali su ta dešavanja marginalizirana. Postoji masovna podrška za proces integracija u EU, ali ta podrška nije usmjerena u političko djelovanje – a u nekim slučajevima vodeće političke stranke aktivno obeshrabruju popularno proeuropsko opredjeljenje. Energičan, proaktivan i usmjeren pristup novog ureda EU može pomoći da se ove težnje i ambicije većine pretoče u politički impuls, što će imati značajan i pozitivan učinak na rješavanje političkog zastoja.

Konstruktivno partnerstvo između Europske unije i građana Bosne i Hercegovine nudi mogućnost za napredak.

Novi ured EU može djelovati kao katalizator napretka, a to će zauzvrat olakšati put integracije Zapadnog Balkana u cjelini.

To je praktičan i djelotvoran pristup za uklanjanje prepreka. Kada se to uradi, težnje velike većine građana BiH mogu se značajno približiti strateškom cilju Europske unije.

Djelotvorno i produktivno partnerstvo

Postoje uvjerljivi argumenti da je potrebno zadržati Ured visokog predstavnika u nekom obliku, barem na kratkoročnom ili srednjoročnom planu. To bi značilo da bi sva neriješena pitanja u vezi sa provedbom Daytonskog mirovnog sporazuma nastavio rješavati namjenski ured, koji je odgovoran Vijeću za

implementaciju mira. Ured Europske unije, u međuvremenu, može se usredsrediti na napredan i ambiciozan program orijentiran ka budućnosti, koji je jasno i isključivo zasnovan na progresivnoj integraciji u EU.

Vjerujem da ovakva podjela rada može biti osnova za djelotvorno i produktivno partnerstvo. Upravo bi to bio fleksibilan i po mjeri skrojen aranžman kakav bi, prema mom mišljenju, EU trebala tražiti na Zapadnom Balkanu.

Rekonfiguracija prisustva i angažmana EU u Bosni i Hercegovini dešava se u povoljnom trenutku. Od ključnog je značaja da iskoristimo mogućnosti koju ova rekonfiguracija pruža.

Možda još zadugo nećemo imati ovakvu priliku, koja mnogo obećava.

Hvala.